

Hai medios de comunicación teimudos en degradar a ciencia. Queren converter a ciencia en **prensa rosa**, a **divulgación científica en confabulacións**, os incidentes en norma, e agora tamén pretenden reprobado o sistema de avaliación da ciencia e o método científico. Son **a máquina do lodo da ciencia**.

Algúns dos científicos máis reputados do país están a sufrir a persecución da prensa. Están a revisarse as súas publicacións científicas, as súas citas, as súas colaboracións con outras universidades, centros de investigación e empresas en busca de supostas anomalías para acusarlles de fraude, de conflito de interese ou de mala praxe. As seccións de ciencia cada vez parécense máis ao peor da prensa rosa.

A **ciencia é un produto humano**, e como tal está suxeito a erros que comenten persoas. Igual que en calquera traballo, hai persoas que non fan as cousas ben e é de xustiza fiscalizalas. Con todo, a ciencia conta cun **sistema que permite minimizar os erros e as fraudes**. Empezando polos cimentos do **método científico**, que se basea en someter a proba calquera afirmación, e rematando polo **sistema de revisión por pares**, polo que os descubrimentos científicos non se fan públicos ata que outros científicos do mesmo campo de coñecemento reproduzan, revisen e dean por válidos os resultados da investigación. O sistema da ciencia non é infalible, nin é perfecto, pero é o mellor **sistema de verificación** que existe. Por iso, as fraudes son excepcións, por moito que algúns medios de comunicación empéñense en difundir o contrario.

Publicar textos en medios non especializados en ciencia sobre as carencias do sistema de avaliación da ciencia non é a maneira de melloralo. Asuntos tan complexos, que requiren experiencia e un coñecemento profundo do sistema, débense debater nos foros adecuados –en asembleas e congresos científicos–, que é onde se propuxeron alternativas de mellora –por exemplo, así foi como se adoptaron os criterios DOURA para establecer mecanismos de avaliación máis obxectivos, precisos e xustos–. Trasladar estes debates tan técnicos ao público xeral só xera confusión e sospeitas sobre o funcionamento da ciencia. Todo isto, sumado á persecución de científicos, está a enturbar a imaxe da ciencia e poñendo en cuestión o consenso científico, que é en grao sumo valioso que se creou.

Un dos linchamentos máis soados foi o que sufriu o bioquímico López Otín, un prestixioso investigador do cancro que acumula decenas de premios polo seu traballo. Acusáronlle de cometer unhas supostas irregularidades. O científico xamais cometeu fraude algún, e así o ratificaron na Academia de Ciencias Exactas, Físicas e Naturais de España. Pero o acoso ao que foi sometido acabou causándolle unha depresión e obrigándolle a abandonar a carreira investigadora. O dano non só fixéronllo a el, senón á ciencia no seu conxunto. Aquela persecución comezou a finais de 2018; desde entón fóronse publicando cada vez máis artigos na mesma liña, acusando de presunta fraude a universidades e a investigadores científicos –tamén con foto, nome e apelidos–. Ademais do dano persoal, a sospeita sementada sobre estes científicos deixou sen financiamento a algúns grupos de investigación, salpicando con lodo todo o que lles rodea, e mesmo alteraron as eleccións ao reitorado dalgunhas universidades. Casos excepcionais, algúns probados e outros meras especulacións, que están a destruír a imaxe da ciencia e a confianza que se deposita nela.

Esta máquina do lodo contra a ciencia é a mesma que dá voz ao **peor da divulgación científica**, aos que buscan notoriedade a través do medo, aos que afán falar do 'lado escuro' ou dos 'enganos' da industria alimentaria, farmacéutica, química... Saben que o sensacionalismo funciona,

que as malas noticias captan máis atención que as boas, e participan do xogo do lodo a cambio dun chisco de notoriedade. Son o cabalo de Troia da ciencia.

En ciencia producimos **boas noticias a diario**. Alongamos o coñecemento, construímos cultura e **atopamos solucións a problemas** de todo tipo, desde sanitarios a ambientais. Con todo, calquera incidente, calquera alarma sanitaria, ocupa máis espazo que as boas noticias. O malo, por excepcional, por impactante, é o único noticiable para eles.

Con este panorama non é de estrañar que as enquisas de percepción social da ciencia que se realizan en España presenten datos alarmantes: **só o 45,9 % dos españois cre que os beneficios da ciencia** e a tecnoloxía son maiores que os seus prexuízos. Este fenómeno coñécese como [efecto Frankenstein](#), que consiste en crer que a ciencia é máis unha ameaza que unha fonte de benestar.

Reflexionei moito sobre que é o que pretenden conseguir desprezando a ciencia. Temome que o que realmente desprezan é a **razón e o coñecemento**. Cheguei á conclusión de que a máquina do lodo contra a ciencia non ten ningún propósito. Non pretenden mellorar nada, non propoñen nada, non ofrecen solucións, só **queren destruír**. Son como termitas. A destrución en si mesma é o seu alimento. Esta é unha herdanza máis do **movemento posmoderno: destruír o anterior por destruír**, sen propoñer nin construír nada no seu lugar. Iso déixanos aos aos demais todo o traballo. Limpar o lodo require dun esforzo moito maior que crealo, tal e como apunta o '[principio de asimetría da estupidez](#)': "**A cantidade de enerxía necesaria para refutar bobadas é unha orde de magnitude maior que a necesaria para producilas**". Non só temos que reconstruír o que as termitas destrúen, senón que ademais temos que ser propositivos. Contra a máquina do lodo só hai unha resposta posible: seguir facendo o que facemos, porque a **ciencia seguirá sendo a luz do mundo**.

1. Ideas principais do texto.

2. A que se refire a autora cando fala do lodo da ciencia.

3. En que consiste o sistema de verificación por pares?

4. Que é o efecto Frankenstein?

5. Explica coas túas palabras o "[principio de asimetría de la estupidez](#)"

6. O texto remata afirmando que a ciencia seguirá sendo a luz do mundo. Que opinas sobre a afirmación?